

Державний вищий навчальний заклад «Донбаський
державний педагогічний університет»

Факультет початкової, технологічної та професійної освіти

Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор

С. Набока

«27» червня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи безпеки життєдіяльності та охорони праці»

підготовки здобувачів

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я

людини)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(назва програми)

мова навчання українська

Слов'янськ – 2022 р.

Розробники:

Бутиріна Марина Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Вовк Надія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Яковенко Вікторія Георгіївна – кандидат медичних наук, доцент кафедри медико-біологічних основ охорони життя та ЦЗ Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії і практики технологічної та професійної освіти

Протокол № 16 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Бондаренко В.І.
(ПБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Біології та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення _____ _____ Кушакова І.В.
(ПБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою

Державного вищого навчального закладу

«Донбаський державний педагогічний університет»

протокол № 9 від “27” червня 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
	Семестр	
	3-й	3-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 6	18 год.	6 год.
	Практичні	
	18 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	84 год.	110 год.
	Вид контролю: екзамен	

Мета навчальної дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності та охорони праці» – підвищити обізнаність у сучасних проблемах і головних завданнях безпеки життєдіяльності та здатність визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків у освітніх закладах; сформувати готовність до ефективного використання положень нормативно-правових документів з охорони праці та основних методів збереження здоров'я та працездатності учнів, вихованців, слухачів в своїй професійній діяльності; сформувати здатність до безпечної організації освітнього процесу у освітньому закладі та на заняттях свого фаху та складання плану власного здорового професійного довголіття.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів навчання, методів навчання, методів контролю з обов'язкової навчальної дисципліни «Основи безпеки життєдіяльності та охорони праці»

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні</p> <p>ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, застосування соціальних навичок (т. з. softskills) у професійній діяльності.</p> <p>СК 4. Здатність до організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів у межах предметної спеціальності (рівень базової середньої освіти).</p> <p>СК 6. Здатність до забезпечення в освітньому середовищі сприятливих умов для розвитку індивідуальних</p>	<p>ПРН 06. Організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних норм, протиепідемічних правил; вживати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів; уміти надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед здобувачів й інших учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРН 07. Організовувати освітній процес із використанням інформаційних і комунікаційних технологій та дистанційного навчання, розвивати у здобувачів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.</p>	<p>Словесний метод, практичний метод, наочний метод, конспектування.</p> <p>Розв'язування проблемних ситуацій з правил поведінки у разі надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру</p> <p>Складання інструкцій для проведення вступних та первинних інструктажів з ОП для працівників освітніх закладів, та з БЖД для учнів, вихованців, слухачів</p> <p>Оцінка санітарно-гігієнічних норм робочої (навчальної) зони: розрахунок штучного робочого освітлення відповідно фаху, мікроклімату робочої (навчальної) зони. Проектування осередків навчання (навчального кабінету, майстерні) відповідно до будівельних норм.</p>	<p>Опитування, практичні завдання тестування есе, груповий проект (за вибором). Екзамен.</p>

<p>потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів, інклюзивного навчання та психолого-педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК 7. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я здобувачів у освітньому процесі та позаурочній діяльності; до надання домедичної допомоги учасникам освітнього процесу, протидії та запобігання булінгу, різним проявам насильства та дискримінації.</p> <p>СК 9. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів середньої освіти.</p>	<p>ПРН 09. Планувати та організувати освітній процес у закладах середньої освіти (на рівні базової середньої освіти), позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання, сучасні методи і методики та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів</p> <p>ПРН 13. Управляти складною професійною діяльністю та проектами в умовах ЗСО, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.</p> <p>ПРН 14. Організувати освітній простір із дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно проектувати навчальні осередки у класі спільно зі здобувачами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу</p>	<p>Дослідження дотримання норм пожежної безпеки у освітніх закладах (правила і норми пожежної безпеки, розрахунок часу евакуації, розрахунок забезпечення об'єкта первинними засобами пожегасіння).</p>	
--	--	---	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	очна форма					заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		лекції	практ.р.	лаб.роб.	самост.р.		лекції	практ.р.	лаб.роб.	самост.р.
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності.	20	4	2	-	14	10	1	-	-	9
Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	18	2	2	-	14	18	1	2	-	15
Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	15	2	2	-	11	15	1	-	-	14
Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики.	16	2	2	-	12	16		-	-	16
Тема 6. Правові та організаційні основи охорони праці	18	2	2	-	14	18	1	2	-	15
Тема 7. Основи фізіології та гігієни праці	20	4	4	-	12	20	1	-	-	19
Тема 8. Основи виробничої безпеки	13	2	4	-	7	13	1	2	-	10
Усього годин	120	18	18	-	84	120	6	6	-	108

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1.	Основні теоретичні положення безпеки життєдіяльності	4	1
2.	Ризикорієнтований підхід у оцінці небезпеки	2	-
3.	Надзвичайні ситуації природного характеру	2	1
4.	Надзвичайні ситуації техногенного характеру	2	1
5.	Надзвичайні ситуації соціального характеру	2	-
6.	Законодавча та нормативна база з питань охорони праці	2	1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
7.	Санітарно-гігієнічна класифікація умов праці	2	1
8.	Забруднення виробничих приміщень	2	-
9.	Основи пожежної безпеки	2	1
Разом		18	6

4.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1.	Види ризику та методика їх визначення	2	2
2.	Природні небезпеки та дії населення у разі їх прояву	2	
3.	Оцінка можливих наслідків аварії на вибухонебезпечному об'єкті	2	
4.	Небезпеки соціального походження та шляхи їх уникнення	2	
5.	Проведення і оформлення інструктажів з ОП та БЖД	2	2
6.	Розслідування нещасних випадків, що сталися з учасниками освітнього процесу	2	
7.	Метеорологічні умови навчальних приміщень	2	
8.	Дослідження стану штучного освітлення виробничих приміщень	2	
9.	Правила пожежної безпеки в освітніх закладах України	2	2
Разом		18	6

4.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності	14	19
2	Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей та об'єкти економіки	14	15
3	Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	11	14
4	Тема 4. Соціальні небезпеки, їхні види та характеристики	12	16

6	Тема 5. Правові та організаційні основи охорони праці	14	15
7	Тема 6. Основи фізіології та гігієни праці	12	19
8	Тема 7. Основи виробничої безпеки	7	10
Разом		84	108

5. Критерії оцінювання результатів навчання

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90–100 балів	відмінно	зараховано
89–75 балів	добре	
60–74 балів	задовільно	
26–59 балів	незадовільно	не зараховано
0–25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Опитування, практичні завдання, тестування, есе, екзаменаційні питання/груповий проект (за вибором студента). **Екзамен.**

Питання до екзамену

1. Методологічні основи БЖД
2. Чинники та принципи безпеки життєдіяльності людини
3. Поняття та види небезпек
4. Номенклатура та таксономія небезпек
5. Аксіоми безпеки життєдіяльності.
6. Ризик, як характеристика небезпеки, види і категорії ризику.
7. Нормування ризиків та оцінка рівня ризику
8. Надзвичайні ситуації природного характеру.
9. Метеорологічно небезпечні явища характерні для території України.
10. Економічні наслідки стихійних лих.
11. Поняття про аварії та катастрофи
12. Надзвичайні ситуації техногенного характеру
13. Поняття потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки
14. Оцінка хімічної та радіаційної обстановки при аваріях та катастрофах на об'єктах хімічної та атомної промисловості (АЕС).
15. Ознаки радіаційного ураження людей
16. Соціальні небезпеки, їх види.
17. Екстремальні ситуації криміногенного характеру та способи їх уникнення.

18. Психологічна реакція людини на екстремальні умови та її вплив на безпеку життєдіяльності.
19. Основні положення закону України «Про охорону праці»
20. Основні положення законів щодо охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів в Україні
21. Соціальний захист потерпілих на виробництві
22. Державні нормативні акти про охорону праці
23. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці
24. Система управління охороною праці
25. Органи державного управління охороною праці
26. Служба охорони праці на підприємстві
27. Комісія з питань охорони праці підприємства
28. Органи державного нагляду за охороною праці
29. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці
30. Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу та в процесі роботи, інструктажі з охорони праці
31. Шкідливі та небезпечні виробничі фактори
32. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння та впливом на організм людини
33. Способи та засоби захисту від шкідливої дії речовин на виробництві
34. Гігієнічна класифікація праці.
35. Вплив параметрів мікроклімату на організм людини.
36. Засоби нормалізації параметрів мікроклімату.
37. Основні вимоги до виробничого освітлення.
38. Види вібрації та їх дія на організм людини, засоби захисту
39. Вплив шуму на організм людини, засоби захисту
40. Інфразвук та ультразвук, їх вплив на організм людини
41. Призначення та класифікація систем вентиляції.
42. Кондиціонування повітря та системи опалення.
43. Техніка безпеки та вимоги до мед оглядів користувачів комп'ютерів.
44. Вимоги до режимів праці і відпочинку при роботі з відео-дисплейними терміналами, комп'ютерами
45. Дія електричного струму на організм людини, види електротравм.
46. Чинники, що впливають на наслідки враження електричним струмом.
47. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.
48. Основні причини пожеж.
49. Небезпечні та шкідливі чинники, пов'язані з пожежами.
50. Показники пожежовибухонебезпечності матеріалів.

7. Рекомендована література (основна)

1. Практикум з основ безпеки життєдіяльності та охорони праці:

навчальний посібник для студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Марина Володимирівна Бутиріна, Слов'янськ, 2022., 148 с

2. Бутиріна М.В. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі освіти» для студентів спеціальностей 014 Середня освіта (за спеціалізаціями) та 013 Початкова освіта магістерського рівня вищої освіти / [укладач: Бутиріна М.В.] Слов'янськ, 2019, 79 с.

3. Бутиріна М.В. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі освіти» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укл. Бутиріна М.В., Бондаренко В.І., Фатальчук С.Д. Слов'янськ: Видавець Маторін Б.І., 2020, 80с.

4. Бутиріна М.В. Методичні рекомендації до виконання самостійних завдань з навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі освіти» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти / Укл. Бутиріна М.В., Бондаренко В.І., Фатальчук С.Д. Слов'янськ: Видавець Маторін Б.І., 2020, 30с.

5. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. Х.: Стиль-Іздат, 2017. 334с.

6. Охорона праці в галузі освіти : навчальний посібник / І.П. Пістун, Ю.В. Кіт, Л.А. Катренко. Університетська книг, 2018. 395с.

7. Охорона праці в галузі: навчальний посібник / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, Р.М. Білик. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 322с.

8. Охорона праці на підприємстві: практичний посібник (видання 3-є перероблене і доповнене) / В.А. Ізгородін. Вид-во: Форт, 2019. 440с.

9. Основи охорони праці: підручник / О.І. Запорожець. К.:ЦУП, 2019. 264с.

10. Стищенко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. Безпека життєдіяльності: навч. посібник. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державна служба України з надзвичайних ситуацій URL: <http://www.mns.gov.ua> (дата звернення: 11.06.2022).

2. Державна служба України з питань праці URL: <https://dsp.gov.ua> (дата звернення: 11.06.2022).

3. ДНАОП: Законодавча база України URL: <https://dnaop.com> (дата звернення: 11.06.2022).

4. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.social.org.ua> (дата звернення: 11.06.2022).

5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua> (дата звернення: 11.06.2022).

6. навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Донецької обл.. URL: <https://dn.nmc.dsns.gov.ua> (дата

звернення: 11.06.20221).

7. Професійна спілка працівників охорони здоров'я України
URL:<http://medprof.org.ua/okhrona-praci/dovidnik/> (дата звернення:
11.06.2022).

8. Профспілка працівників освіти і науки УкраїниURL:
<http://www.pon.org.ua> (дата звернення: 11.06.2022).

9. Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=2132¬ifyeditingon=>

1